

Wie beslist bij onenigheid: de patiënt zelf, de familie, de vertegenwoordiger, de arts, ...?

“In de eerste plaats telt de wil van de patiënt, in samenspraak met de arts. Wanneer de patiënt niet meer wilsbekwaam is of als bijvoorbeeld de kinderen het niet eens raken, zal uiteindelijk de arts het laatste woord hebben – behalve wanneer de patiënt een vertegenwoordiger heeft aangeduid.

De patiënt moet de aanduiding van een vertegenwoordiger wel schriftelijk hebben vastgelegd en samen met de vertegenwoordiger het document ondertekend. Die vertegenwoordiger kan dan in de plaats van de patiënt beslissingen nemen wanneer de patiënt niet meer wilsbekwaam is door bijvoorbeeld coma of dementie.”

Palliatieve sedatie

Wat als een patiënt vraagt om palliatieve sedatie en ‘ik wil nu sterven’?

“Als iemand me zegt dat hij wil dat zijn leven beëindigd wordt omdat het niet meer kwaliteitsvol is en hij geen zin meer vindt in goede zorg, dan is dat een vraag naar euthanasie. Je moet die dan heel goed beluisteren: is het een vraag om hulp of echt een vraag naar euthanasie. Blijft de persoon bij zijn vraag naar euthanasie, dan moet je dat spoor ook durven bewandelen.

Palliatieve sedatie is iets anders. Met palliatieve sedatie grijp je niet in op de levensduur noch op het leven zelf. Je biedt aan mensen een vangnet alleen in de echt terminale fase, dat is in de laatste week of in de laatste twee weken van hun leven. Je vermindert hun bewustzijn helemaal of gedeeltelijk zodat ze bijvoorbeeld ondraaglijke pijn niet meer bewust moeten meemaken. Palliatieve sedatie is dus geen levensbeëindiging. Het is nog altijd de ziekte die bepaalt wanneer iemand overlijdt.

Palliatieve sedatie hoort bij het normaal medisch handelen. Euthanasie is geen normaal medisch handelen. Het is belangrijk dat dit onderscheid goed bewaard blijft. Het zijn immers twee totaal verschillende handelingen met elk hun toepassingsgebied. Ze hebben elk hun geëigende plaats in de zorg bij het levenseinde.

De meeste overlijdens met een beperkte ondersteuning verlopen op een zeg maar natuurlijke wijze en zijn zeer draaglijk: mensen verglijden gewoon in een sterven. En acht op de tien overlijdens verlopen zonder palliatieve sedatie en zonder euthanasie.”

Palliatieve sedatie hoort bij het normaal medisch handelen.

Neemt de familie best afscheid vóór de palliatieve sedatie wordt toegepast? Er is wellicht ook nog plaats voor de laatste sacramenten of voor een ander afscheidsritueel?

“Zeker! Het moet voorzien zijn bij de begeleiding in de laatste fase van de terminale zorg. Ook mensen die niet godsdienstig zijn, worden dan teruggeworpen op wat echt essentieel was in hun leven.

Denk aan verbroken relaties... mensen willen die vaak herstellen. Wacht niet tot de sedatie op gang gebracht is. Misschien wil de zieke nog eens praten over zijn leven en wat daarin belangrijk was of slecht is uitgevallen. Misschien wil hij ook iets voorstellen voor de begrafenis en de tijd daarna voor familie en vrienden...

Je staat er vaak van te kijken hoe groot de veerkracht is, ook van jonge mensen, die zonder bitterheid kunnen zeggen: ‘Het is veel te vroeg maar ik heb toch een goed leven gehad.’ Het omgekeerde hoor je ook: mensen van 80+ die het nog erg moeilijk vinden dat ze het leven moeten verlaten.

Het vraagt van de arts en de verpleegkundigen en iedereen die betrokken is in de laatste fase van de palliatieve zorg een grote openheid om naar iemand te kijken als mens en niet als zieke. Er is een mens die afscheid neemt en niet meer terugkeert.” ●●